

УДК: 780.647.2:78.036(477)(045)
DOI: 10.31318/2414-052X.3(68).2025.343246

БОГДАН БОЙКО

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0006-2506-511X>

аспірант кафедри теорії та історії культури
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
(Київ, Україна)
bodbojko@ukr.net

ЛЬВІВСЬКА БАЯННО-АКОРДЕОННА ШКОЛА ЯК РЕГІОНАЛЬНИЙ СКЛАДНИК УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Розглянуто баянно-акордеонне виконавство України у контексті національного і регіонального аспектів культуротворення та активзації культурної суб'єктності й ідентифікації у європейському музичному просторі. Висвітлено проблему регіоналістики баянно-акордеонної школи як динамічного історико-культурного феномену. Проаналізовано ціннісні аспекти львівської баянно-акордеонної школи у розвитку музичного мистецтва України. Прослідковано процеси становлення баянно-акордеонної школи на території львівського регіону. Визначено львівську баянно-акордеонну школу як інституційну самостійну установу із власною культурною спадщиною та традиціями. Констатовано, що львівська баянно-акордеонна школа, як соціокультурний і ціннісний феномен виконавських та педагогічних традицій постає вагомою частиною української музичної культури, є чинником її збереження та програмує величні досягнення у майбутньому. Описано постать Г. Казакова як основоположника професійної освіти з народно-інструментального мистецтва у регіоні, що започатковує фахові класи гри на народних інструментах у спеціалізованих навчальних закладах Львова. Підкреслено інноваційну роль М. Оберюхтіна у формуванні львівської академічної баянно-акордеонної школи, який заклав основи культуровідповідної педагогічної концепції. Вказано фундаментальні атрибути регіональної школи, а саме: наукова діяльність, організація різноманітних мистецьких практик, розбудова якісної фахово-освітньої інфраструктури, акумулювання методико-педагогічних розробок, які отримують стабільне застосування в межах регіону із перспективою трансляції на вітчизняний та міжнародний рівень. Обґрунтовано різновекторність досліджуваного феномену, що включає: науково-методичну базу; визначення понять «школа», «виконавська школа», «науково-педагогічна школа»; організацію всеукраїнських та міжнародних конкурсів, науково-творчих форумів, фестивалів; культуротворчий аспект.

Ключові слова: регіональна українська музична культура, львівська баянно-акордеонна школа; організаційно-творча діяльність Г. Казакова, інноваційність М. Оберюхтіна, конкурсно-фестивальний рух.

Постановка проблеми... Українське музичне мистецтво постає комплексним національно-культурним явищем, що об'єднує традиційну (автентичну) та академічну (професійну) культурні сфери. Процес формування та становлення вітчизняного музичного мистецтва тісно пов'язаний з

історичними та соціокультурними чинниками, які синтезують у собі національні та західноєвропейські культурні надбання. Баянно-акордеонне виконавство займає важливу нішу в музичній культурі України. З цієї перспективи актуалізується ґрунтовне та системне дослідження різних аспектів історії та теорії формування баянно-акордеонних шкіл України у контексті цивілізаційних культурних процесів.

Одним із перспективних векторів подальшого наукового розвитку є дослідження взаємодії локальних шкіл з культурною парадигмою географічних ареалів. Специфіка регіональної школи формується на основі унікальних освітніх, виконавських, професійно-педагогічних традицій певного місцевого осередку, на які екстраполюються досягнення та розробки їх яскравих представників, фундаторів шкіл, що сприяють розвитку та збагаченню традицій.

В оптиці даного дослідження актуальним є висвітлення Львівщини як музично-культурного центру на заході нашої держави. Сьогодні в регіоні активно представлені різноманітні колективи, до складу яких входить, зокрема, баянно-акордеонна компонента. Саме завдяки їй регулярно організовуються конкурси та фестивалі, що включають: ансамблево-оркестрові, виконавсько-композиторські, баянно-акордеонні номінації. Також здійснюється потужна науково-дослідницька діяльність. Хоча баянно-акордеонне виконавство вже привертало увагу науковців, проте специфіка виконавських шкіл та їх становлення, постійне оновлення, не отримало достатньо ґрунтовного аналізу в сучасному науковому дискурсі та є відкритим динамічним явищем сучасної музичної культури і освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Ключова цінність щодо висвітлення надбань української баянно-акордеонної школи та гри на народних інструментах належить М. Давидову, його праця є фундаментальною в контексті даного дослідження (2010). У своїй науковій діяльності він проаналізував творчість відомих композиторів і виконавців, виникнення баянно-акордеонних шкіл та є основоположником історії народно-інструментального мистецтва. Під його орудою виховувалось не одне покоління знаних у всьому світі виконавців,

педагогів та науковців.

Значним внеском у реконструкцію історичних процесів поширення віденської гармоніки в Європі позначена дипломна робота А. Тойфеля (*Andreas Teufel*, 2006), де автором вперше проаналізовано особливості конструкції, історичний процес розвитку та поширення віденської шраммель гармоніки, зокрема, на території сучасної України.

В ракурсі культурологічного дослідження симптоматичною є праця А. Душного та Б. Пиця (2010), де львівська баянно-акордеонна школа висвітлена як виокремлене мистецьке явище із творчою традицією і яскравими здобутками.

Серед обмеженої кількості досліджень, що кристалізують всебічне розуміння баянно-акордеонного виконавства варто виокремити працю Р. Безуглої (2004), яка його аналізує в парадигмі певних соціокультурних інфраструктур. У праці розглядається суттєвий спектр взаємодії мистецтва та культури.

Відтак, проблеми професійної музичної освіти на Львівщині, регіональні традиції баянно-акордеонного виконавства, діяльність окремих яскравих представників та пласт напрацювань у парадигмі львівської баянно-акордеонної школи висвітлені у публікаціях Р. Філяка (2024), О. Зав'ялової (2021), Б. Пиця та А. Душного (2011), Р. Кундиса та А. Душного (2016). Їхні дослідження включають широкий спектр проблематики, що стосується досягнень львівської баянно-акордеонної школи в контексті виконавської майстерності, педагогічної діяльності, репертуарної мапи, дидактичної творчості, а також творчих портретів яскравих представників. Пласт напрацювань вищезгаданих дослідників може слугувати певним фарватером для формування ґрунтовних узагальнень у напрямі обраної проблематики.

Метою дослідження є аналіз історико-культурологічних аспектів становлення традицій баянно-акордеонної школи Львівщини у вітчизняному культурному просторі. На основі сформульованої мети визначені наступні **завдання**:

- 1) вивчити специфіку формування львівської баянно-акордеонної школи та

її подальшої історичної перспективи, що сприятиме усвідомленню цінності множинних чинників розвитку музичної культури України;

2) висвітлити інноваційну роль М. Оберюхтіна у формуванні львівської академічної баянно-акордеонної школи;

3) розглянути фестивально-конкурсний рух заходу України, зокрема львівщини, в контексті історико-культурних традицій регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження... У багатогранному просторі музичної культури України авторитетне місце займає інструментальне виконавство. Одна з наймолодших, але досить органічно вписаних граней у палітру музичної культури — баянно-акордеонне виконавство. Наразі одним із актуальних питань сучасної музичної культури є висвітлення особливостей становлення різних виконавських шкіл та виокремлення рис, що їм притаманні.

Дефініція «школа» вписана у широкий культурологічний контекст. Сьогодні не має чітко сформульованого поняття «школа». Його багатовекторний спектр застосування широко використовується у повсякденному науковому та соціальному житті. Абрисно поняття «школа» (від грец. *Scole* — дозвілля, школа, місце навчання) — це система освіти, яка спрямована на оволодіння знаннями та досвідом набутого попередніми поколіннями про природу, людину, суспільство, культуру. В енциклопедичній літературі означене поняття означає «соціальний інститут, покликаний задовольнити освітні потреби особистості, суспільства, держави» (Кремень, 2008, с. 1007). Тобто поняття «школа» вміщає у собі різні наукові дисципліни, зокрема і фахові галузі.

Перспективним є аналіз контекстного розуміння й окреслення понять «науково-педагогічної» й «виконавської» шкіл. Так, дослідниця Наталія Гуральник сформулювала визначення науково-педагогічної школи так: «... це динамічне особистісно-предметне контекстне явище в системі наукового пізнання, структура якого визначається історико-культурним, предметно-логічним, соціально-психологічним та педагогічним факторами. Науково-педагогічна школа розвивається завдяки атрибутивним сутностям як історична

традиція, новітні ідеї і педагогічне забезпечення передачі стилю наукової діяльності наступним поколінням, послідовникам, до перевершення ними свого вчителя» (2011, с. 42). Інші науковці зазначають що: «... термін “виконавська школа” стосується проблематики теорії й історії інструментального виконавського мистецтва, методики, педагогіки, культурології, музичної соціології, він широко застосовується у фаховій літературі та наукових розвідках, що свідчить про актуальну потребу окреслення певного кола явищ і наявність загальних закономірностей, які зумовлюють його застосування» (Кундис, Душний, Зав'ялова, 2021, с. 297).

Отже, виконавська школа, виступає як соціально-культурний та особистісно-ціннісний феномен музично-виконавської та педагогічної традиції. Вона трактується як певний ідеал, що базується на збереженні здобутків, формуванні творчої особистості та стимулює розвиток музичної культури. Дослідник Р. Філяк вважає, що «мистецька освіта з власною концепцією діяльності в найкращий спосіб сприяє формуванню міжкультурної компетентності. Саме в її функціонуванні спостерігаються багатоаспектність і багатовимірність культурно-освітньої діяльності, блискуче поєднання раціонального й чуттєвого, наукового та художнього» (2024, с. 112).

Сучасне українське музикознавство трактує мистецькі досягнення регіональних шкіл як самостійні інституції, що охоплюють виконавську, педагогічну та композиторську діяльність. В Україні існує ряд виокремлених, чітко сформованих регіональних баянно-акордеонних шкіл: київська, львівська, донецька, харківська та одеська.

Утвердження баянно-акордеонного виконавства у статусі складової частини академічної музичної культури в кожному з вищезазначених регіональних осередків позначене своєрідністю. Воно зумовлюється геополітичними чинниками, характером культурного обміну із центром баянно-акордеонного виконавства, закоріненістю традицій музикування в побутовій культурі регіону, його поширення в народно-інструментальній традиції. Оскільки Галичина зазнала у минулому геополітичних впливів з боку сусідніх

держав, вона є регіоном, де, окрім української, особливу вагу мали польська та австрійська культури.

На зламі 1867 року коли Австрійська імперія завершувала своє існування і Австро-Угорська тільки зароджувалась, на території Галичини набрали стрімкої популярності австрійські гармоніки, а саме шраммель гармоніка запатентована Йоганом Кляйном 10 березня 1862 року (Тойфель, 2006, с. 25). Дещо згодом, наприкінці XIX століття в розважальну сферу та побут регіону був інтегрований акордеон шляхом австрійських впливів популярної культури, оскільки Галичина входила до складу Габсбурзької монархії. Дослідники Р. Кундис, А. Душний, О. Зав'ялова стверджують, що «Звідси традиція виконання проникла у фольклорні форми. Дослідники музичного інструментарію карпатського регіону констатують наявність та масове поширення у весільних капелах Гуцульщини чеської гармоніки-гелігонки (діатонічний кнопковий акордеон), акордеона, а також вказують на значущість цих інструментів у побуті та дозвіллі» (2021, с. 309). Завдяки цим історичним передумовам можна констатувати суттєву відмінність формування традицій гри на кнопковому та клавішному акордеоні в Галичині, генеза якого базується на безпосередніх контактах з європейськими інтерпретаційними центрами, що не є характерним для решти регіонів України.

Кнопковий та клавішний акордеон стрімко поширюється у народних масах, в умовах сільського і міського типів культури. У селі виконавець на баяні (кнопковому акордеоні) чи клавішному акордеоні набуває високого соціального статусу. Переважна більшість народних фольклорних традицій (свят, обрядів) проводились під супровід цих інструментів. Кожна громада намагалась забезпечити себе відповідним фахівцем. У містах виконавці заявляли про себе переважно у ансамблевій формі, орієнтуючись на європейські тенденції музичного мистецтва. Проявляючи себе у структурі капел, джаз-оркестрів, естрадних ревю у новостворених колективах та театрах розважальної сфери. Ці культурні процеси обумовили потребу професійної фахової освіти для підготовки виконавців на клавішному акордеоні та кнопковому акордеоні (баяні).

Ключовою подією в інституційному формуванні львівської баянно-акордеонної школи стало впровадження фахової підготовки баяністів у вищих навчальних закладах Львова. У дослідженні Р. Кундиса, А. Душного, О. Зав'ялової констатується, що «У 1946 році згідно з постановою Комітету у справах мистецтва УРСР було відкрито класи народних інструментів у Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка, серед яких і баянний, який відтепер охоплює всі ланки й етапи фахової підготовки» (2021, с. 311). З розвідок М. Давидова (2010) відомо, що у цій консерваторії класи баяна та акордеона очолив засновник відділу народних інструментів педагог-домрист Г. Казаков (17.01.1914–15.11.1997). Він закінчив Київську державну консерваторію ім. П. І. Чайковського по класу домри у професора М. Геліса у 1939 році. «Цьому музиканту регіон завдячує заснуванням академічного народно-інструментального музикування колективних форм, що підготувало ґрунт для виокремлення баянного класу в самостійну дисципліну на рівні академічного вишу, він взяв на себе винятково складні завдання забезпечення інструментарієм, виконавським репертуаром та розбудови фахової освітньої системи за вертикаллю згори вниз (відкриваючи класи баяна в консерваторії — у 1946 році, музичному училищі — у 1947 році та, згодом, у музичних школах), за горизонталлю (зв'язки з педагогами суміжних кафедр, створення виконавських колективів, навчальних програм та методичної бази)» (Кундис, Душний, Зав'ялова, 2021, с. 311). «Клас» Георгія Михайловича закінчили 115 студентів (у тому числі домристи, баяністи, гітаристи, балалаєчники та цимбалісти).

Таким чином, Георгій Михайлович Казаков заклав основи професійної освіти з народно-інструментального виконавства у регіоні, започаткував фахові класи гри на народних інструментах у спеціалізованих навчальних закладах Львова. Він був організатор першого народного оркестру, сформував навчальний репертуар, створив підґрунтя для становлення львівської баянно-акордеонної школи та її традицій.

У 1950 році штат відділу народних інструментів поповнив педагог-баяніст

Михайло Дмитрович Оберюхтін — Заслужений діяч мистецтв України, засновник львівської баянно-акордеонної школи. У 1950 році він закінчив київську консерваторію (клас професора М. Геліса). З 1954 року — доцент, а з 1990 року — професор кафедри народних інструментів». Михайло Дмитрович з початком педагогічної діяльності закладав фундаментальні принципи фахової підготовки виконавця, розширював методологічну систему, спрямовану на розкриття індивідуального інтерпретаційного потенціалу студента. З 1957 року Михайло Дмитрович Оберюхтін паралельно викладав у музичній школі-десятирічці імені С. Крушельницької у Львові. Таким чином, формувалася авторська культуро-творча педагогічна система не лише в консерваторській, а й у середній спеціальній музичній освіті, що забезпечило континуїтет освітнього процесу з глибоким розумінням місій. Отже, повний цикл фахової освіти відбувався під патронатом корифея.

Недостатня кількість різножанрового та різностильового оригінального репертуару для баяна та акордеона спонукала Михайла Дмитровича Оберюхтіна активно працювати над його розширенням. Протягом 1970-х–1980-х років він здійснив значну кількість транскрипцій, упорядкував низку збірок музичних творів у перекладенні для готово-виборного баяна. Процес опанування цих творів супроводжувався аналізом технічних та інтерпретаційних аспектів. «Серед проблем, які педагог розкривав як у практичній діяльності, так і на сторінках наукових видань, були проблеми міховедення та звукотворення, естетики звуковидобування, артикуляції, фразування, стилістики баянної інтерпретації органної барокової та класичної клавірної музики, вони постійно знаходилися у колі його наукових зацікавлень, що відобразилося в численних працях та методичних посібниках. Узагальненню різних аспектів мистецтва звуку баяніста присвячена фундаментальна праця М. Оберюхтіна “Проблеми виконавства на баяні”, яка вийшла у світ в 1989 р.» — зазначає Руслан Кундис (2012, с. 105).

Саме Михайло Дмитрович Оберюхтін, заклавши основи культуровідповідної адаптивної педагогічної концепції, вважається засновником львівської баянно-акордеонної школи. Його інноваційні педагогічні і виконавсько-інтерпретаційні ідеї сформувались у багатокомпонентну систему творчих рішень, що характеризуються набуттям усвідомленого, художнього, теоретично-практичного досвіду. Динамічний розвиток та процес передачі досвіду наступним генераціям позначається домінантністю традицій.

Отже, можна констатувати, що традиції львівської академічної баянно-акордеонної школи формувались на засадах авторської методології М. Геліса, яка набула загальнонаціональної значущості в рамках академізації музичного мистецтва України. Концептуальні засади Марка Мойсейовича імплементовані та розвинуті у багатогранній науково-педагогічній діяльності його вихованців, зокрема Г. Казакова та М. Оберюхтіна як основоположників школи академічного баянно-акордеонного виконавства Львова, які у свою чергу екстраполювали основи педагогічно-методичних принципів на своїх послідовників відповідно до регіональних умов.

Фундаментальними атрибутами регіональної школи є наукова діяльність, організація різноманітних мистецьких практик, розбудова якісної фахово-освітньої інфраструктури, акумулювання методико-педагогічних розробок, які отримують стабільне застосування в межах регіону із перспективою трансляції на вітчизняний та міжнародний рівень. Повною мірою функціонування вищезгаданих складових школи покладені на фахові навчальні заклади регіону, а саме: Львівський державний музичний ліцей імені Соломії Крушельницької; Львівський фаховий коледж культури і мистецтв; Самбірський фаховий коледж культури і мистецтв; Львівський музичний фаховий коледж імені Станіслава Людкевича; Дрогобицький музичний коледж імені Василя Барвінського; Львівський національний університет імені Івана Франка; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; Львівська національна музична академія імені Миколи Лисенка.

На базі зазначених навчальних закладів системно відбувається низка науково-практичних форумів, зокрема: «*Two Centuries of European Music Education (to the 180th Anniversary of the Lviv National Academy of Music named after M. V. Lysenko)*», «Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини», «Львівська баянна школа та її видатні представники», «Українське камерно-інструментальне мистецтво», «Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя», «Творчість композиторів України для народних інструментів», «Народно-інструментальне мистецтво на зламі XX – XXI століть», «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики», «Конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-волинських) та суміжних земель» тощо. Зазначені наукові заходи спрямовані на концептуалізацію поточного стану та перспектив розвитку сучасної музичної освіти в Україні, абрис фахових горизонтів сучасного педагога, а також аналіз досягнень у галузі народно-інструментального мистецтва як у вітчизняному, так і в міжнародному контекстах. Результати наукових розвідок знаходять відображення у друкованих матеріалах конференцій. Консиліум їх учасників включає авторитетних представників наукової спільноти України та зарубіжжя, викладачів початкової, середньої та вищої ланок музичної освіти, студентів, молодих науковців та здобувачів наукових ступенів з різних навчальних закладів України.

У процесі інтенсивної науково-практичної діяльності формується потужний конкурсний рух. З-поміж різноманітних мистецьких форумів регіону, у їх фокус варто включити ті творчі конкурси, які є вагомими чинниками розвитку та популяризації баянно-акордеонного виконавства. Одним із найбільш презентативних вважається Міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «*Perpetuum mobile*», започаткований у 2008 році в місті Дрогобич. Даний мистецький захід залучає до «змагань» учасників з України, республік Латвія, Литва, Естонія, Словаччина, Молдова, Федеративної Республіки Німеччина, а також з Італії та Китаю. Вражаюча географічна ширина конкурсантів та маса позитивних відгуків міжнародного складу журі засвідчують авторитетність і

значну популярність зазначеного форуму не лише в межах України, а й на міжнародній арені. Також з міжнародним статусом є конкурси: «Закарпатський Едельвейс» (з 2005 року, м. Ужгород), «Акорди Львова» (з 2006 року, м. Львів) та «*InterSvitiaz-accomusic*» (з 2009 року, м. Луцьк).

Слід згадати і низку всеукраїнських та регіональних конкурсно-фестивальних заходів, які сприяють розвитку і популяризації виконавської майстерності на кнопковому та клавішному акордеоні. Серед них варто виокремити: Всеукраїнський конкурс виконавців на народних інструментах імені Анатолія Онуфрієнка (м. Дрогобич, 2007), Всеукраїнський конкурс-фестиваль дитячо-юнацького музичного мистецтва «Кришталевий Трускавець» (м. Трускавець, 2009), Всеукраїнський конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття» Старий Самбір-Дрогобич, 2010) та Відкритий регіональний конкурс-фестиваль молодих виконавців на народних інструментах «Карпатські струмочки» (м. Самбір, 2021).

Учасниками зазначених конкурсно-фестивальних проєктів виступають вихованці мистецьких шкіл, мистецьких спеціалізованих шкіл-інтернатів, студенти музично-педагогічних та фахових музичних вишів, концертуючи музиканти. Характерною рисою даних конкурсних форумів є широка номенклатура номінацій, що охоплює, окрім сольного баянно-акордеонного виконавства, різноманітні ансамблеві форми народних інструментів, оркестрові колективи. Таким чином, створюються сприятливі умови для синтезуючих процесів між усіма ланками музичної освіти, професійними виконавцями та колективами, які відображають повний спектр барв музичної культури. Репертуар учасників вирізняється значною жанрово-стильовою палітрою, включаючи твори академічної, естрадної, авангардної, народної та зразків джазової музики.

У межах конкурсно-фестивальних рухів реалізується чималий комплекс різнопланових подій, що включає майстер-класи відомих педагогів, науково-практичні конференції з актуальних питань народно-інструментального мистецтва, презентації видань присвячених народно-інструментальній тематиці, перформанси провідних виконавців та творчих колективів. Загалом агональні

(змагальні) проекти виступають платформою для обміну досвідом і слугують поштовхом для подальшого розвитку баянно-акордеонного мистецтва.

Своєрідною рисою мистецького форуму «*Perpetuum mobile*» є номінація «композитори-виконавці». Метою зазначеного випробування є організація та інтенсифікація творчої діяльності «нової хвилі» молодих митців, що поєднують виконавську та композиторську практику. Молоді автори презентують власні музичні твори, які згодом входять до широкого виконавського репертуару. Кращі твори, відзначені в номінації «композитори-виконавці», публікуються у нотних збірках.

З огляду на вищезазначене, варто констатувати той факт, що львівська баянно-акордеонна школа у своїй структурній організації забезпечує оптимальні передумови для формування професійної композиторської творчості. «Оригінальна творчість композиторів-баяністів відзначається численно представленим компонентом фахової композиторської освіти (В. Балик, В. Власов, А. Онуфрієнко, А. Батршин — клас композиції А. Солтиса та А. Нікодимовича, М. Корчинський — класи С. Людкевича та М. Скорика, А. Нікифорок — клас П. Гергелі, Я. Олексів — клас Б. Фроляк та М. Скорика та інші) поряд з виконавською, що дало можливість майже не залучати до співпраці професійних фахівців композиторського цеху — представників інших інструментальних сфер» — зазначає Р. Кундис (2012, с. 104). Творчий доробок львівських композиторів, які презентують баянно-акордеонну виконавську традицію, увійшов до навчально-репертуарних антологій, що включаються до конкурсних і концертних програм національного та міжнародного масштабу. На сучасному етапі львівська баянно-акордеонна школа представлена плеядою митців, які розширюють горизонти тематико-стилістичного та жанрового спектра музичного мистецтва, водночас зберігаючи історико-культурні традиції регіону.

Висновки.

1. Баянно-акордеонне виконавство на теренах львівщини з періоду його зародження до сьогодення зазнало значних еволюційних процесів. Воно детерміноване інтенціями суспільно-політичних та культурно-мистецьких

факторів. Закономірною кульмінацією цього процесу в другій половині ХХ століття стала організація професійної освіти, зумовлена відкриттям класу баяна у львівській консерваторії.

2. Ключовою подією у формуванні львівської баянно-акордеонної школи стала інноваційна діяльність Михайла Дмитровича Оберюхтіна (засновника львівської баянно-акордеонної школи), випускника київської консерваторії, що свідчить про створення у Києві надійного фундаменту для розвитку і становлення регіональних баянно-акордеонних шкіл. Традиції львівської баянно-акордеонної школи продовжуються й розвиваються донині у процесі підготовки професійних виконавців, педагогів, науковців у закладах різного рівня акредитації.

3. Львівська баянно-акордеонна школа, як соціокультурний і ціннісний феномен виконавських та педагогічних традицій, постає вагомою частиною української музичної культури, є чинником її збереження. Львівська баянно-акордеонна школа засвідчує зрілість та перспективність в наукових та методико-педагогічних напрацюваннях, сприяє популяризації композиторської діяльності, що продукує оригінальний репертуар.

Перспективи подальших розвідок... Культурне середовище сьогодення переживає значний вплив глобальних процесів, що створює ризики втрати національних здобутків. Саме тому головним завданням мистецьких інституцій є відродження, збереження та розвиток культурної унікальності України, особливо в час війни. Вивчаючи феномен регіональних баянно-акордеонних шкіл, маємо можливість розглянути масштаби національної культури цілісно, крізь призму цінностей. Виконавські школи та їх становлення не отримали достатньо ґрунтовного аналізу в сучасному науковому дискурсі. Таким чином, баянно-акордеонні школи України є відкритим явищем для подальших досліджень сучасної музичної культури і освіти.

Список використаної літератури і джерел

1. Безугла Р., 2004. *Баянне мистецтво в музичній культурі України*. Автореф. дис. канд. мистецтвознавства. Київський національний університет культури і мистецтв.
2. Гуральник, Н., 2011. *Науково-педагогічна школа піаністів у теорії та практиці музичної освіти та виховання: навчально-методичний посібник*. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова.
3. Давидов, М., 2010. *Виконавське музикознавство: енциклопедичний довідник*. Луцьк:

ВАТ «Волинська обласна друкарня».

4. Душний, А. та Пиц, Б., 2010. *Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва*: довідник. Дрогобич: Посвіт.
5. Кремень, В. Г., ред., 2008. *Енциклопедія освіти*. Київ: Юринком Інтер.
6. Кундис, Р., 2012. Львівська баянна школа в контексті національної академічної школи гри на народних інструментах. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 3, сс.99–108.
7. Кундис, Р. Ю. та Душний, А. І., 2016. Авторська школа Михайла Оберюхтіна в контексті баянного мистецтва Львівщини. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*, 2(299), сс.201–210.
8. Кундис, Р. Ю., Душний, А. І. та Зав'ялова, О. К., 2021. Основи формування львівської баянної школи в контексті виконавської традиції (термінологія, типологія, особливості регіоналістики). In: *Modern Ukrainian musicology: from musical artifacts to humanistic universals: collective monograph*. Riga: Baltija Publishing, pp.294–316.
9. Пиц, Б. та Душний, А., 2011. *Кафедра музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*: науково-історичний довідник. Дрогобич: Посвіт.
10. Філяк, Р., 2024. Становлення мистецьких шкіл в Україні (кінець XX – початок XXI століття). *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 4, сс.111–116.
11. Teufel, A., 2006. *Die Schrammelharmonika Instrumentenkunde, Geschichte und Spielweise des chromatischen Wiener Knopfgriffakkordeons*. Magisterarbeit in der Studienrichtung Klavier. Institut für Volksmusikforschung und Ethnomusikologie Universitäts für Musik und Darstellende Kunst Wien.

References

1. Bezuhla, R., 2004. *Bayan art in the musical culture of Ukraine*. Ph.D. in Art History. Abstract of Thesis. Kyiv National University of Culture and Arts.
2. Huralnyk, N., 2011. *Naukovo-pedahohichna shkola pianistiv u teorii ta praktytsi muzychnoi osvity ta vykhovannia: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Scientific and pedagogical school of pianists in the theory and practice of musical education and upbringing: a teaching and methodological manual]. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova.
3. Davydov, M., 2010. *Vykonavske muzykoznavstvo: entsyklopedychnyi dovidnyk* [Performing musicology: encyclopedic reference book]. Lutsk: VAT "Volynska oblasna drukarnia".
4. Dushnyi, A. and Pyts, B., 2010. *Lvivska shkola baianno-akordeonnoho mystetstva: dovidnyk* [Lviv school of accordion and accordion art: a reference book]. Drohobych: Posvit.
5. Kremen. V. H., ed., 2008. *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of education]. Kyiv: Yuryнком Inter.
6. Kundys, R., 2012. Lvivska baianna shkola v konteksti natsionalnoi akademichnoi shkoly hry na narodnykh instrumentakh [Lviv accordion school in the context of the national academic school of playing folk instruments]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 3, pp.99–108.
7. Kundys, R. Yu. and Dushnyi, A. I., 2016. Avtorska shkola Mykhaila Oberiukhtina v konteksti baiannoho mystetstva Lvivshchyny [Mykhailo Oberyukhtin's author's school in the context of accordion art of Lviv region]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Serii: Pedahohichni nauky*, 2(299), pp.201–210.
8. Kundys, R. Yu., Dushnyi, A. I. and Zavialova, O. K., 2021. Osnovy formuvannia lvivskoi baiannoi shkoly v konteksti vykonavskoi tradytsii (terminolohiia, typolohiia, osoblyvosti rehionalistyky). In: *Modern Ukrainian musicology: from musical artifacts to humanistic universals: collective monograph*. Riga: Baltija Publishing, pp.294–316.
9. Pyts, B. and Dushnyi, A., 2011. *Kafedra muzychnykh instrumentiv ta vokalu Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*: nauково-istorychnyi dovidnyk [Department of musical instruments and vocals of the Ivan Franko Drohobych

State Pedagogical University: scientific and historical reference book]. Drohobych: Posvit.

10. Filiak, R., 2024. Stanovlennia mystetskykh shkil v Ukraini (kinets XX – pochatok XXI stolittia) [The formation of art schools in Ukraine (late 20th – early 21st century)]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 4, pp.111–116.

11. Teufel, A., 2006. *Die Schrammelharmonika Instrumentenkunde, Geschichte und Spielweise des chromatischen Wiener Knopfgriffakkordeons*. Magisterarbeit in der Studienrichtung Klavier. Institut für Volksmusikforschung und Ethnomusikologie Universitäts für Musik und Darstellende Kunst Wien.

BOHDAN BOYKO

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0006-2506-511X>

*Postgraduate student at the Department of Theory and History of Culture
at the Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music
(Kyiv, Ukraine)
bodbojko@ukr.net*

Lviv Button Bayan and Accordion School as a Regional Component of Ukrainian Musical Culture

The article examines the button bayan and accordion art of Ukraine in the context of national and regional aspects of cultural creation and the activation of cultural subjectivity and identification in the European musical space. The issue of regionalism within the button bayan and accordion school is highlighted as a dynamic historical and cultural phenomenon. The value aspects of the Lviv button bayan and accordion school in the development of performing arts in Ukraine are analyzed. The processes of establishing the button bayan and accordion school in the Lviv region are traced. The Lviv button bayan and accordion school is identified as an independent institutional entity with its own cultural heritage and traditions. It is noted that the Lviv button bayan and accordion school, as a socio-cultural and value phenomenon of performing and pedagogical tradition, represents a significant part of Ukrainian musical culture, serving as a factor for its preservation and programming magnificent achievements for the future. The figure of H. Kazakov is discussed as the founder of professional education in folk instrumental art in the region, initiating specialized classes for playing folk instruments in specialized educational institutions in Lviv, thereby laying the groundwork for the establishment of the Lviv button bayan and accordion school and its traditions. The key role of M. Oberiukhtin in shaping the Lviv academic button bayan and accordion school is emphasized, as he laid the foundations for a culturally relevant pedagogical concept. Fundamental attributes of the regional school are indicated, such as: scientific activity, organization of various artistic practices, development of quality professional educational infrastructure, accumulation of methodological and pedagogical developments that receive stable application within the region with prospects for transmission to domestic and international levels. The multidimensionality of the studied phenomenon is described, which includes: scientific and methodological basis; definitions of concepts such as school, performing school, scientific-pedagogical school; organization of nationwide and international competitions, scientific-creative forums, festivals; cultural creation aspect.

Keywords: *Lviv button bayan and accordion school; activities of H. Kazakov, M. Oberiukhtin; competition and festival movement.*

*Стаття надійшла до редакції 09.05.2025 р
Отримано після доопрацювання 30.05.2025 р.
Прийнято до друку 29.07.2025 р.*